

Fremsat den 5. februar 2020 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Politiets overtagelse af tv-overvågning)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* til kapitel 71 affattes således:

»Kapitel 71

Indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflæsning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, blokering af hjemmesider og overtagelse af tv-overvågning«.

2. Efter § 791 d indsættes i *kapitel 71*:

»§ 791 e. Politiet kan fra andre myndigheder eller private overtage tv-overvågning i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre eller har medført fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Det gælder dog ikke tv-overvågning i private hjem.

Stk. 2. Indgreb som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Indgreb efter stk. 1 sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres det område, som indgrebet angår, og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Endvidere fastsættes det tidsrum, inden

for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet kan forlænges. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Hvis indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. Det påhviler den, der har rådighed over tv-overvågning, at bistå politiet med at overtage tv-overvågning. § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde bistand efter 1. pkt.

Stk. 6. § 189 finder tilsvarende anvendelse. Når pålæg meddeles en erhvervsvirksomhed, finder § 189 tilsvarende anvendelse for andre, der i kraft af deres tilknytning til virksomheden har fået kendskab til sagen.

Stk. 7. Politiet kan overtage tv-overvågning med magt, herunder skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen kan overtages.

Stk. 8. Reglerne i §§ 784, 785 og 791 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Efterfølgende underretning om et foretaget indgreb sker efter reglerne i § 788, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådighed over den tv-overvågning, der har været overtaget.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2020.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Lovforslagets hovedpunkter**
 - 2.1. **Politiets overtagelse af tv-overvågning**
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Tv-overvågning af frit tilgængelige steder
 - 2.1.1.1.1. Behandling af personoplysninger i forbindelse med privates tv-overvågning
 - 2.1.1.1.2. Offentlige myndigheders tv-overvågning
 - 2.1.1.1.3. Kommuners tv-overvågning
 - 2.1.1.2. Tv-overvågning af ikke frit tilgængelige steder
 - 2.1.1.3. Beslaglæggelse og edition
 - 2.1.1.4. Politiets behandling af personoplysninger til retshåndhævelsesformål
 - 2.1.1.5. PET's behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning
 - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
3. **Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
4. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
5. **Administrative konsekvenser for borgerne**
6. **Miljømæssige konsekvenser**
7. **Forholdet til EU-retten**
8. **Hørte myndigheder og organisationer mv.**
9. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

Regeringen har den 10. oktober 2019 offentliggjort et udspil om tryghed og sikkerhed i det offentlige rum. Siden februar 2019 har der været en række sprængninger i hovedstadsområdet. To af disse har været rettet direkte mod offentlige bygninger – Skattestyrelsen og en lokalpolitistation på Nørrebro i København.

Regeringen ønsker at sætte hårdt ind over for kriminelle grupper, der placerer bomber i det offentlige rum eller skyder løs på offentlige gader. Det skal aldrig accepteres, at bombesprængninger eller skyderier, der spreder frygt og utryghed, bliver hverdag i Danmark.

Regeringen udarbejdede på den baggrund – i tæt dialog med Rigspolitiet og Rigsadvokaten – Trygheds- og Sikkerhedspakken, der indeholder 16 nye tiltag. Initiativerne falder i tre dele og omhandler øget mulighed for overvågning, styrkelse

af politiets efterforskningsmuligheder og en forstærket indsats mod sprængstoffer.

Formålet med dette lovforslag er at følge op på det initiativ i Trygheds- og Sikkerhedspakken, der omhandler politiets overtagelse af tv-overvågning.

Lovforslaget indeholder således forslag om at ændre retsplejeloven, så politiet får mulighed for i ekstraordinære situationer at overtage og benytte relevant tv-overvågning hos andre offentlige myndigheder, trafikselskaber, butikcentre, fodboldstadioner, boligorganisationer mv. med henblik på at forebygge eller efterforske særligt alvorlige forbrydelser, eksempelvis terrorangreb, bandeopgør, bombesprængninger mv., hvor menneskeliv eller betydelige samfundsværdier kan bringes eller er blevet bragt i fare.

Det er ofte essentielt i forbindelse med politiets, herunder Politiets Efterretningstjenestes (PET), afværgelse af særligt alvorlige forbrydelser, at politiet hurtigst muligt kan danne

sig et overblik over en mulig gerningspersons eller gerningspersoners færden. I den forbindelse vil hurtig adgang til tv-overvågning ofte være et relevant redskab i forhold til at finde oplysninger om mulige gerningspersoners færden.

Det gælder også ved efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser. En hurtig adgang til at benytte allerede eksisterende tv-overvågning vil således f.eks. kunne være et centralt redskab for politiet med henblik på at udfinde og identificere mistænkte eller vidner, som kan være af afgørende betydning for politiets fortsatte efterforskning og eventuelle retsforfølgning af gerningspersonen eller gerningspersonerne bag den begåede lovovertrædelse.

Trygheds- og Sikkerhedspakken indeholder desuden et forslag om, at det skal være obligatorisk for private og offentlige myndigheder, der opsætter tv-overvågning, at registrere sig i politiets register over tv-overvågningskameraer (POL-CAM). En sådan obligatorisk registrering af tv-overvågning vil kunne medvirke til, at politiet hurtigt vil kunne identificere og overtage et relevant tv-overvågningskamera med henblik på forebyggelse eller efterforskning af en alvorlig forbrydelse.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Tv-overvågning af frit tilgængelige steder

Udtrykket tv-overvågning er i § 1, stk. 2, i lov om tv-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1190 af 11. oktober 2007 om tv-overvågning (tv-overvågningsloven), defineret som vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat. Tv-overvågning i lovens forstand omfatter både tilfælde, hvor overvågningen er forbundet med optagelse af billeder på videobånd, film eller lignende, og tilfælde, hvor sådan billedoptagelse ikke finder sted, og hvor overvågningen alene har karakter af en umiddelbar iagttagelse på tv-skærm eller lignende.

Efter tv-overvågningsloven må private ikke foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, jf. lovens § 1, stk. 1.

Overtrædelse af forbuddet i § 1, stk. 1, straffes med bøde, jf. tv-overvågningslovens § 5, stk. 1.

For så vidt angår den nævnte stedlige afgrænsning af forbuddet i lovens § 1, stk. 1, følger det af tv-overvågningslovens forarbejder, at afgrænsningen svarer til definitionen af vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, i den nu ophævede normalpolitivedtægts § 2, jf. Folketingstidende 1981-82 (2. samling), tillæg A, spalte 3835. Der kan nu henvises til ordensbekendtgørelsens § 2, stk. 2, som viderefører denne afgrænsning. Ifølge forarbej-

derne er praksis efter færdselslovens § 1 også vejledende for afgrænsningen.

Tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 1-4, indeholder en række undtagelser til lovens generelle forbud mod privates tv-overvågning af områder, som benyttes til almindelig færdsel.

For det første er tv-overvågning af tankstationer, fabriksområder, overdækkede butikcentre og lignende områder, hvor der drives erhvervsvirksomhed, undtaget fra forbuddet, jf. § 2, stk. 1, nr. 1. Det gælder dog kun, hvis overvågningen foretages af den, som har rådighed over området.

For det andet er tv-overvågning af pengeautomater, vekselautomater og pengetransportbiler undtaget fra forbuddet, hvis overvågningen foretages af den, der har rådighed over automaten eller køretøjet, jf. § 2, stk. 1, nr. 2. Overvågningen må kun være rettet mod personer, som befinder sig i umiddelbar nærhed af automaten eller køretøjet.

For det tredje gælder forbuddet i lovens § 1 ikke tv-overvågning, der foretages af pengeinstitutvirksomheder, spillekasinoper, hotel- og restaurationsvirksomheder samt butikcentre og butikker, hvorfra der foregår detailsalg, af egne indgange og facader samt arealer, som ligger i direkte tilknytning til egne indgange og facader, og som naturligt anvendes eller kan anvendes som adgangs- eller flugtvej i forhold til egne indgange, når overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse, jf. lovens § 2, stk. 1, nr. 3.

For det fjerde er tv-overvågning, hvor billederne ikke bliver optaget/lagret, undtaget fra forbuddet, når overvågningen foretages som led i overvågning af egne indgange, facader, indhegninger eller lignende, jf. § 2, stk. 1, nr. 4. I modsætning til de tre første undtagelser er det her kun tilladt at tv-overvåge på en sådan måde, at billederne vises live f.eks. på en eller flere skærme i et overvågningsrum.

Foruden ovennævnte undtagelser til tv-overvågningslovens generelle forbud mod privates tv-overvågning af områder, som benyttes til almindelig færdsel, har boligorganisationer og foreninger mv., der repræsenterer husstandene i et boligområde, efter tv-overvågningslovens § 2, stk. 2, mulighed for efter tilladelse fra politiet at foretage tv-overvågning af det pågældende boligområde og af arealer, som ligger i direkte tilknytning hertil, når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Det beror på en samlet vurdering af forholdene i det pågældende område, om tv-overvågningen kan anses for væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. I den forbindelse skal der bl.a. lægges vægt på oplysninger om karakteren og omfanget af det pågældende boligområdes kriminalitetsproblemer mv. Er der alene tale om helt enkeltstående eller bagatelagtig kriminalitet, eller er der tale om kriminalitet, som ligger lang tid tilbage, kan der ikke gives tilladelse til tv-overvågning.

Tilladelsen fra politiet er tidsbegrænset, således at der alene gives mulighed for at foretage tv-overvågning i en vis periode, hvorefter tilladelsen i givet fald kan forlænges for en ny periode. Den vurdering og de hensyn til kriminalitetsbekæmpelse mv., som begrunder tv-overvågningen, kan således ændre sig over tid. En tilladelse kan højst gives for 5 år ad gangen.

Tv-overvågningen skal som udgangspunkt rettes mod selve det område, som boligorganisationen mv. ejer eller har rådighed over – f.eks. (dele af) veje, stier, fortove og andre gangarealer, opholdspladser, parkeringsarealer samt uaflåste porte, kældre og opgange. Ansøger f.eks. en grundejerforening om tilladelse til tv-overvågning af en privat fællesvej, skal tv-overvågningen ligeledes som udgangspunkt rettes mod de vejarealer, som grundejerforeningen eller dens medlemmer selv ejer.

Der kan endvidere efter tv-overvågningslovens § 2, stk. 2, gives tilladelse til tv-overvågning af arealer, som ligger i direkte tilknytning til boligområdet. Der skal herved lægges vægt på, om tv-overvågning også af disse tilstødende arealer konkret må anses for væsentlig for at kunne nå målet med tv-overvågningen af boligområdet. Der sigtes hermed til afgrænsede arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til boligområdet, og hvor særlige bygningsmæssige forhold gør sig gældende. Det kan f.eks. være en kommunal vej langs et boligkompleks.

Hvis der er tale om tv-overvågning af et privatejet areal, som ligger i umiddelbar tilknytning til boligområdet, f.eks. en parkeringsplads, en vej eller et stisystem, som tilhører en anden privat person eller virksomhed, er det en forudsætning for at få tilladelse til at foretage tv-overvågning af det pågældende areal, at boligorganisationen mv. har samtykke fra den, der ejer det pågældende areal. Er det pågældende areal statsligt eller kommunalt ejet, er det ikke nødvendigt at indhente et sådant samtykke.

Det er ikke en forudsætning for at opnå tilladelse til at tv-overvåge et areal, som ligger i umiddelbar tilknytning til boligområdet, at boligorganisationen mv. tillige foretager overvågning af arealer i selve boligområdet.

Efter tv-overvågningslovens § 2, stk. 3, kan politiet efter ansøgning give ejere af idrætsanlæg tilladelse til at foretage tv-overvågning af anlæggets indgange, facader, indhegninger mv. og af arealer, som ligger i direkte tilknytning hertil, når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. En tilladelse kan gives for højst 5 år ad gangen.

2.1.1.1.1. Behandling af personoplysninger i forbindelse med privates tv-overvågning

Behandling af personoplysninger i forbindelse med privates tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende, som benyttes til almindelig færdsel, er endvidere omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med

behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) og lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordningen om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder for behandling af personoplysninger, der helt eller delvist foretages ved hjælp af automatisk (elektronisk) databehandling, og for anden ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Særligt for så vidt angår tv-overvågning fremgår det af databeskyttelseslovens § 2, stk. 4, at loven og forordningen endvidere gælder for enhver form for behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning.

Reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven skal således iagttages ved behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning.

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder dog ikke for behandling af personoplysninger omfattet af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger, jf. forordningens artikel 2, stk. 2, litra d. Forordningen og loven gælder heller ikke for behandling af personoplysninger, som foretages af en fysisk person som led i rent personlige eller familiemæssige aktiviteter, jf. forordningens artikel 2, stk. 2, litra c.

I databeskyttelsesforordningen artikel 6, stk. 1, findes de relevante bestemmelser om, hvornår almindelige personoplysninger må behandles, herunder indsamles og videregives. Efter denne bestemmelse er behandling af personoplysninger kun lovlig, hvis den registrerede har givet samtykke til behandlingen af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål, jf. litra a, hvis behandling er nødvendig af hensyn til opfyldelse af en kontrakt, som den registrerede er part i, eller af hensyn til gennemførelse af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelse af en kontrakt, jf. litra b, hvis behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, jf. litra c, hvis behandling er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser, jf. litra d, hvis behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt, jf. litra e, eller hvis behandling er nødvendig for, at den dataansvarlige eller en tredje mand kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der kræver beskyttelse af personoplysninger, går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn, jf. litra f.

Databeskyttelsesforordningens artikel 6 suppleres af databeskyttelseslovens § 6, hvoraf det fremgår, at behandling af

personoplysninger må finde sted, hvis mindst en af betingelserne i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a-f, er opfyldt.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, er det muligt at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen i forbindelse med artikel 6, stk. 1, litra c og e, vedrørende behandling på baggrund af en retlig forpligtelse eller i samfundets interesse.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at reglerne rettet mod private i tv-overvågningsloven er omfattet af det nationale råderum i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3.

Herudover indeholder databeskyttelsesforordningen bestemmelser om behandling af følsomme personoplysninger i artikel 9. Det følger af artikel 9, stk. 1, at behandling af personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt behandling af genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering er forbudt. Det følger dog af artikel 9, stk. 2, at forbuddet mod behandling af følsomme personoplysninger i stk. 1 ikke finder anvendelse, hvis et af de i stk. 2, litra a-j, nævnte forhold gør sig gældende. Behandling kan f.eks. ske, hvis behandling er nødvendig for, at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. forordningens artikel 9, stk. 2, litra f, eller hvis behandling er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser, jf. forordningens artikel 9, stk. 2, litra g.

Databeskyttelsesforordningens artikel 9 suppleres af databeskyttelseslovens § 7, hvoraf det fremgår, at forbuddet mod behandling af følsomme personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, ikke gælder i tilfælde, hvor betingelserne for behandling af personoplysninger i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra a, c, d, e eller f, er opfyldt.

Databeskyttelsesforordningen indeholder endvidere i dennes artikel 10 en bestemmelse om, hvornår behandling af personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser eller tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger må foretages. Det følger heraf, at behandling af sådanne personoplysninger på grundlag af forordningens artikel 6, stk. 1, kun må foretages under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandling har hjemmel i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som giver passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Det følger herudover, at ethvert omfattende register over straffedomme kun må føres under kontrol af en offentlig myndighed.

Databeskyttelsesforordningens artikel 10 suppleres af databeskyttelseslovens § 8, der angiver, hvornår personoplysninger om strafbare forhold må behandles. Det følger f.eks. af databeskyttelseslovens § 8, stk. 1, at der for offentlige myndigheder ikke må behandles oplysninger om strafbare forhold, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver. Det følger herudover af databeskyttelseslovens § 8, stk. 3, 1. led, at private må behandle oplysninger om strafbare forhold, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil. Behandling kan desuden ske, hvis det er nødvendigt til varetagelse af en berettiget interesse og denne interesse klart overstiger hensynet til den registrerede, jf. lovens § 8, stk. 3, 2. led.

Endelig skal de grundlæggende principper i forordningens artikel 5 altid iagttages. Det følger bl.a. heraf, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede (lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed), jf. forordningens artikel 5, stk. 1, litra a. Endvidere skal personoplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål (formålsbegrænsning), jf. forordningens artikel 5, stk. 1, litra b. Herudover skal personoplysninger være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles (dataminimering), jf. forordningens artikel 5, stk. 1, litra c.

For så vidt angår princippet om dataminimering i forordningens artikel 5, stk. 1, litra c, og opbevaring af billed- og lydoptagelser med personoplysninger, der optages i forbindelse med tv-overvågning i kriminalitetsforebyggende øjemed, kan der henvises til punkt 2.4.1.1 nedenfor, hvori tv-overvågningslovens § 4 c, stk. 4, beskrives.

Tv-overvågningsloven regulerer ikke privates adgang til at tv-overvåge andre områder end gade, vej, plads eller lignende, som benyttes til almindelig færdsel.

Sådan tv-overvågning kan dog være omfattet af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven og skal i så fald ske i overensstemmelse hermed.

Uberettiget tv-overvågning af ikke frit tilgængelige steder straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. straffelovens § 264 a.

2.1.1.1.2. Offentlige myndigheders tv-overvågning

Tv-overvågningslovens generelle forbud mod tv-overvågning af områder, som benyttes til almindelig færdsel, omfatter ikke offentlige myndigheders tv-overvågning.

I tv-overvågningsloven er der dog bestemmelser, der gælder for kommuners adgang til at foretage tv-overvågning, ligesom loven også indeholder øvrige bestemmelser, der gælder for offentlige myndigheder.

For offentlige myndigheders behandling af personoplysninger, herunder i forbindelse med tv-overvågning, finder databeskyttelsesforordningens og databeskyttelseslovens regler endvidere anvendelse, jf. nærmere herom ovenfor under punkt 2.1.1.2. Politiet kan, i det omfang det er sagligt og proportionalt, foretage tv-overvågning af frit tilgængelige steder eksempelvis med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet, jf. også nedenfor under punkt 2.1.1.8.

For offentlige myndigheders, herunder kommuners, tv-overvågning gælder det særlige, at disse ud over databeskyttelseslovgivningen er underlagt forvaltningsrettens almindelige sagsbehandlingsregler og normer for god forvaltningsskik, herunder bl.a. pligten til kun at varetage saglige hensyn i forbindelse med myndighedsudøvelsen, ligesom de er underlagt et almindeligt proportionalitetsprincip.

Herom anførte tv-overvågningsudvalget bl.a., jf. betænkning nr. 1483/2006 om tv-overvågning, side 161, at det først og fremmest beror på bestemmelserne i den dagældende persondatalovs § 5, stk. 1-3, i hvilket omfang en påtænkt tv-overvågning er saglig og proportional. Det kan herved tillægges betydning, om overvågningen er en naturlig opgave for kommunen, og om andre fremgangsmåder, der er potentielt mindre integritetskrænkende, med rimelighed i stedet for vil kunne finde anvendelse. Ved vurderingen af om persondatalovens regler er overholdt, vil det kunne tages i betragtning, om overvågningen er i overensstemmelse med de forvaltningsretlige principper om saglighed og proportionalitet.

Tv-overvågningsudvalgets betragtninger ovenfor må fortsat anses for at være i overensstemmelse med gældende ret efter databeskyttelseslovgivningen. Det skal i den forbindelse bemærkes, at databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra a-c, jf. nærmere herom ovenfor under punkt 2.1.1.2, ikke medfører ændringer i forhold til, hvad der var gældende ret efter bestemmelserne i den dagældende persondatalovs § 5, stk. 1-3, jf. betænkning nr. 1565 om databeskyttelsesforordningen – og de retlige rammer for dansk lovgivning, del I – bind 1, side 101.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at Datatilsynet har behandlet en lang række konkrete sager vedrørende offentlige myndigheders tv-overvågning og i den forbindelse har fastlagt, hvilke rammer persondataloven efter Datatilsynets opfattelse satte herfor.

Datatilsynets hidtidige praksis på området kan beskrives sådan, at offentlige myndigheder, herunder kommuner, – ved siden af tv-overvågningsloven – kan foretage tv-overvågning af eksempelvis skoler, daginstitutioner, rådhus, busser, servicekasser, uddannelsescentre, museer, kunsthaller, fritids- og ungdomsklubber, biblioteker, væresteder, plejecentre, ældrecentre, fritidscentre, idrætshaller, sports- og træningscentre, svømmehaller, idrætspark og stadioner samt kommunale arbejdsområder bl.a. materielgårde, med henblik på at forebygge tyveri, hærværk og graffiti. Formålet vil her typisk være at beskytte myndighedens ejendom og

værdier. Et sagligt formål med tv-overvågningen kan også være at øge sikkerheden for personalet.

I forbindelse med tv-overvågning af de nævnte lokaliteter kan overvågningen også omfatte bygningernes facader og indgange.

Frit tilgængelige steder med almindelig færdsel, f.eks. gågade-arealer, veje, pladser og parkområder, kan derimod ikke omfattes af den overvågning, som almindelige offentlige myndigheder, herunder kommuner, kan iværksætte med henblik på at beskytte ejendom og værdier.

I forhold til værdifulde, f.eks. kommunalt ejede, genstande, eksempelvis en skulptur i et frit tilgængeligt område, kan det imidlertid være nødvendigt at foretage tv-overvågning i kriminalitetsforebyggende øjemed. En sådan overvågning har Datatilsynet accepteret under forudsætning af, at andre mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og at overvågning af arealer i direkte tilknytning til den værdifulde genstand så vidt muligt undgås eller i hvert fald begrænses mest muligt. Heri ligger, at antallet af kameraer begrænses, og at kameraerne fokuseres på genstanden.

Det har tidligere været anført, at det mest nærliggende må anses for en politimæssig opgave at foretage tv-overvågning i tilfælde, hvor der findes anledning til, at en offentlig myndighed foretager en sådan overvågning på frit tilgængelige steder med et generelt kriminalitetsforebyggende formål.

Efter Datatilsynets tidligere praksis har politiet i overensstemmelse hermed mulighed for at tv-overvåge på frit tilgængelige steder med henblik på at forebygge og opklare kriminalitet, herunder med henblik på terrorbekæmpelse. Det samme gælder for enkelte andre offentlige myndigheder, der varetager samfundsmæssige opgaver af f.eks. sikkerhedsmæssig karakter.

Tv-overvågning i kriminalitetsforebyggende øjemed af trafikknudepunkter, f.eks. større vejkryds, rundkørsler, trafikpladser eller lignende områder, som er frit tilgængelige steder med almindelig færdsel, kan dog i lyset heraf ikke iværksættes i kommunalt regi. Det samme gælder gågade-arealer, pladser og parkområder, der ligeledes er frit tilgængelige steder med almindelig færdsel.

Denne hidtidige praksis fra Datatilsynet må fortsat anses for at være gældende ret i forhold til offentlige myndigheders, herunder kommuners, tv-overvågning efter databeskyttelseslovgivningen. Der er dog den modifikation hertil, at der nu i tv-overvågningslovens § 2 a er indført en bestemmelse om, at kommunerne med henblik på at fremme trygheden kan foretage tv-overvågning af offentlig gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i nær tilknytning til et område, der tv-overvåges i medfør af lovens § 2, stk. 2, jf. nærmere herom nedenfor under punkt 2.1.1.1.3.

2.1.1.1.3. Kommuners tv-overvågning

Særligt for kommuners vedkommende er det blevet anset for tvivlsomt, om der med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne kan foretages tv-overvågning af frit tilgængelige områder som f.eks. gågader, stisystemer og parkeringspladser alene med det formål at øge befolkningens tryghed, jf. bl.a. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om tv-overvågning og lov om behandling af personoplysninger, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 73 som fremsat, side 26. Dette anses som udgangspunkt for en politimæssig opgave. Der må derfor være andre hensyn, der alene eller sammen med hensynet til kriminalitetsforebyggelse, kan begrunde tv-overvågning, jf. betænkning nr. 1483/2006 om tv-overvågning, side 162.

På den baggrund blev tv-overvågningslovens § 2 a indsat ved lov nr. 422 af 10. maj 2011 om udvidelse af adgangen til tv-overvågning for kommuner.

Efter denne bestemmelse kan kommunerne efter drøftelse med politidirektøren med henblik på at fremme trygheden foretage tv-overvågning af offentlig gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i nær tilknytning til et område, der tv-overvåges i medfør af lovens § 2, stk. 2. Det er en betingelse for en kommunes tv-overvågning efter denne bestemmelse, at det pågældende areal, der benyttes til almindelig færdsel, er offentligt og ligger i nær tilknytning til et område, der allerede tv-overvåges af en boligorganisation mv. i henhold til en tilladelse fra politiet, ligesom det er forudsat, at kommunen kun kan foretage tv-overvågning i medfør af bestemmelsen, hvis der må formodes at være en vis tættere sammenhæng mellem på den ene side de kriminalitetsproblemer, der er i det pågældende boligområde, og på den anden side en utryghedsskabende adfærd på nærtliggende offentlige arealer uden for boligområdet.

2.1.1.2. Tv-overvågning af ikke frit tilgængelige steder

Politiets tv-overvågning af steder, der ikke er frit tilgængelige, skal ske efter reglerne i retsplejelovens § 791 a om observation. Denne bestemmelse angår fotografering eller iagttagelse af personer ved hjælp af kikkert eller andet apparat, og bestemmelsen omfatter dermed bl.a. tv-overvågning, der som nævnt er defineret som vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat.

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 1 og 2, at politiet som udgangspunkt kan foretage tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted, såfremt indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Tv-overvågning af boliger og andre husrum er dog efter retsplejelovens § 791 a, stk. 3, underlagt strengere betingel-

ser. Der skal således være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet, og indgrebet skal antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Endvidere skal efterforskningen angå en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 2, § 125, § 127, stk. 1, § 193, stk. 1, § 266 eller § 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 8, nr. 1-5. Endelig skal efterforskningen vedrøre en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velvære eller for betydelige samfundsværdier.

Tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted, som den, der angiver at være forurettet ved lovovertrædelsen, har rådighed over, er ifølge retsplejelovens § 791 a, stk. 4, ikke omfattet af de beskrevne regler, såfremt den pågældende meddeler skriftligt samtykke til tv-overvågning. Det betyder, at når der foreligger sådant samtykke, gælder retsplejelovens materielle og processuelle regler om observation ikke, og politiet kan i så fald foretage tv-overvågning, i det omfang det er sagligt og proportionalt.

Retsplejelovens § 791 a, stk. 7, fastslår, at observation – og derunder tv-overvågning – ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 782, stk. 2, at tv-overvågning ikke må foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, der efter retsplejelovens § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 783, at politiets tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted som udgangspunkt sker efter rettens kendelse, men at politiet dog kan træffe beslutning om at foretage indgrebet, såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten.

I rettens kendelse fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 783, stk. 3. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan ved kendelse forlænges med højst 4 uger ad gangen.

Inden retten træffer afgørelse om tv-overvågning, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 784.

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 788, stk. 1, og stk. 2, nr. 2, at der efter afslutningen af en tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted som udgangspunkt skal gives meddelelse til den, der har rådighed over det pågældende sted. Retten kan dog under nærmere angiv-

ne betingelser efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 788, stk. 4.

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 789, at hvis politiet ved en tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted får oplysning om en lovovertrædelse, der ikke kunne danne grundlag for indgrebet (tilfældighedsfund), kan politiet anvende oplysningen som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse, men som udgangspunkt ikke anvende oplysningen som bevis i retten. Retten kan dog bestemme, at oplysningen kan anvendes som bevis i retten, såfremt andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen, sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og retten i øvrigt finder det ubetænkeligt.

Endelig følger det af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 1. pkt., jf. § 791, at optagelser mv. af det, der ved en tv-overvågning af et ikke frit tilgængeligt sted er kommet til politiets kendskab, som udgangspunkt skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Er der tale om materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118, ligger kompetencen til at beslutte at undlade eller udsætte tilintetgørelse hos politiet.

2.1.1.3. Beslaglæggelse og edition

Ifølge retsplejelovens § 801, stk. 1, kan der efter reglerne i lovens kapitel 74 bl.a. foretages beslaglæggelse til sikring af bevismidler.

Efter retsplejelovens § 803 kan genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, bl.a. hvis der er grund til at antage, at genstanden bl.a. kan tjene som bevis. En genstand kan tjene som bevis, ikke blot hvis den kan tænkes at indgå som en del af anklagemyndighedens bevisførelse i retten, men også hvis den (kun) skal anvendes til oplysning af sagen i forbindelse med politiets efterforskning. Det er ikke nødvendigt, at der er rettet mistanke mod en bestemt person, hvis der er formodning om, at en strafbar handling er begået, og den pågældende genstand kan have betydning som bevis.

Endvidere kan der bl.a. efter retsplejelovens § 804, stk. 1, som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, meddeles en person, der ikke er mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis.

Desuden følger det af retsplejelovens § 805, stk. 1, at beslaglæggelse ikke må foretages, og at pålæg om edition ikke må meddeles, hvis indgrebet står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre.

Efter retsplejelovens § 806, stk. 1, træffes afgørelse om beslaglæggelse og om pålæg om edition efter politiets begæring.

Ifølge retsplejelovens § 806, stk. 2, træffes afgørelsen af retten ved kendelse. Endvidere følger det af bestemmelsen, at der i kendelsen skal anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt, og at kendelsen til enhver tid kan omgøres.

Efter retsplejelovens § 806, stk. 4, kan politiet imidlertid træffe beslutning om beslaglæggelse og om edition, såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes. Hvis den, indgrebet retter sig mod, fremsætter anmodning om forelæggelse af sagen for retten, skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes. Inden retten træffer afgørelse, skal der efter § 806, stk. 6, være givet den, som indgrebet retter sig mod, adgang til at udtale sig.

Ifølge retsplejelovens § 807, stk. 1, iværksætter politiet beslaglæggelse. Foretages beslaglæggelse på grundlag af en retskendelse, skal denne på begæring forevises for den, som indgrebet retter sig imod. Foretages beslaglæggelsen efter § 806, stk. 4, skal politiet vejlede den pågældende om adgang til at få spørgsmålet indbragt for retten.

Ifølge retsplejelovens § 807, stk. 2, foranlediger politiet ved henvendelse til den, som indgrebet retter sig imod, at en kendelse om edition opfyldes. Rettens kendelse skal på begæring forevises den pågældende. Afviser den pågældende uden lovlig grund at efterkomme pålægget, kan retten træffe beslutning om anvendelse af de i § 178 nævnte tvangsmidler (dvs. bøde, tvangsbøder, forvaring mv.). Politiet kan derimod ikke gennemtvinge et pålæg om edition ved umiddelbar magtanvendelse, men vil i nogle tilfælde kunne opnå samme resultat ved en beslaglæggelse.

Efter retsplejelovens § 807 e, stk. 1, kan retten ved kendelse træffe beslutning om, at der foretages beslaglæggelse, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed (hemmelig beslaglæggelse), hvis det er af afgørende betydning for efterforskningen.

I rettens kendelse fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, og dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger, men kan ved kendelse forlænges med højst 4 uger ad gangen, jf. § 783, stk. 3, jf. § 807 e, stk. 2.

Vil indgrebets øjemed forspildes, hvis retskendelse skal afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet, og i givet fald skal politiet senest 24 timer fra indgrebets

iværksættelse forelægge sagen for retten, jf. § 783, stk. 4, jf. § 807 e, stk. 2. Efter bestemmelsen afgør retten ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 1, 2.-3. pkt., og stk. 3. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Efter retsplejelovens § 784, stk. 1, jf. § 807 e, stk. 2, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig.

Ifølge retsplejelovens § 788, stk. 1, jf. § 807 e, stk. 2, skal der efter afslutningen af det hemmelige indgreb gives underretning herom. Dog følger det af § 788, stk. 4, at underretning kan undlades eller udsættes af retten på begæring fra politiet, hvis underretning vil være til skade for efterforskningen mv.

2.1.1.4. Politiets behandling af personoplysninger til retshåndhævelsesformål

Behandling af personoplysninger for politiet og andre retshåndhævende myndigheder til retshåndhævelsesformål er generelt reguleret i lov nr. 410 af 27. april 2017 med senere ændringer om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven). Loven finder dog ikke anvendelse på den behandling af personoplysninger, som udføres for eller af PET.

Med retshåndhævelsesformål forstås forebyggelse, efterforskning, afsløring eller retsforfølgning af strafbare handlinger eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Retshåndhævelseslovens § 4 indeholder en række grundlæggende principper for den dataansvarliges behandling af oplysninger, herunder om indsamling, ajourføring og opbevaring mv. Behandling af oplysninger skal bl.a. ske i overensstemmelse med god databehandlingsskik og under hensyn til oplysningernes karakter, jf. § 4, stk. 1. Dette indebærer, at behandlingen skal være rimelig og lovlig. Indsamling af oplysninger må endvidere kun ske til udtrykkeligt angivne og saglige retshåndhævelsesformål, og senere behandling af oplysningerne må ikke være uforenelige med disse formål, jf. § 4, stk. 2.

Det vil eksempelvis være i strid med saglighedskravet, hvis politiet gennemser optagelser fra en tv-overvågning, uden at dette har et sagligt retshåndhævelsesformål.

Efter § 4, stk. 3, skal de oplysninger, som behandles, være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.

Retshåndhævelseslovens §§ 9 og 10 indeholder en række bestemmelser om, hvornår indsamling, registrering, videregivelse og anden behandling af personoplysninger må ske (behandlingsbetingelser). Behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning kan derfor kun ske, hvis disse betingelser er opfyldt.

Efter retshåndhævelseslovens § 9 kan behandling af ikke-følsomme personoplysninger (dvs. alle andre oplysninger end følsomme oplysninger omfattet af lovens § 10) ske, når behandlingen er nødvendig for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Efter retshåndhævelseslovens § 10, stk. 1, gælder et almindeligt forbud mod behandling af oplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Efter § 10, stk. 2, må sådanne oplysninger dog behandles, når det er strengt nødvendigt og sker af hensyn til retshåndhævelsesformål, herunder for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser, eller hvis behandlingen vedrører oplysninger, som tydeligvis er offentliggjort af den registrerede.

2.1.1.5. PET's behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning

PET's behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning er reguleret af PET-loven samt almindelige forvaltningsretlige principper.

Af PET-lovens § 6 a fremgår bl.a., at oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingsskik. Behandling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål. Senere behandling af oplysninger, der alene sker i historisk, statistisk eller videnskabeligt øjemed, anses ikke for uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne er indsamlet.

Oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles. Behandling af oplysninger skal tilrettelægges således, at der foretages fornøden ajourføring af oplysningerne. Der skal endvidere foretages den fornødne kontrol for at sikre, at der ikke behandles urigtige eller vildledende oplysninger. Oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, skal snarest muligt slettes eller berigtiges.

Oplysninger, som behandles, må ikke opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i

et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning for andre myndigheder end retshåndhævende myndigheder er reguleret af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, jf. nærmere herom ovenfor under punkt 2.1.1.2.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Offentlige myndigheder foretager eller kan foretage tv-overvågning en række steder. For eksempel har kommunerne mulighed for at foretage tv-overvågning med henblik på at fremme trygheden i områder i nær tilknytning til visse udsatte boligområder, som samtidig tv-overvåges af boligorganisationer eller lignende på grund af væsentlige hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Endvidere foretager mange trafikselskaber tv-overvågning af offentlige transportmidler, tog- og metrostationer og færgelejer. Desuden er der butikcentre, som har opsat tv-overvågning, og der findes også tv-overvågning i visse idrætsparker og på visse koncertsteder.

Det er ofte essentielt i forbindelse med politiets, herunder PET's, afværgelse eller efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser – eksempelvis terrorhændelser – at politiet hurtigst muligt kan danne sig et overblik over en mulig gerningspersons eller gerningspersoners færden. I den forbindelse vil hurtig adgang til tv-overvågning ofte være et relevant redskab i forhold til at finde oplysninger om mulige gerningspersoners færden.

Det kan således være af stor betydning for politiets mulighed for at løse sine opgaver med at afværge og efterforske særligt alvorlige forbrydelser at få adgang til at benytte tv-overvågning, som er etableret af andre offentlige myndigheder og private selskaber, foreninger mv.

Det kan eksempelvis være tilfældet i en situation, hvor politiet er kommet i besiddelse af oplysninger om, at en eller flere gerningspersoner har til hensigt at begå et terrorangreb. Det kan også være tilfældet i en situation, hvor en eller flere gerningspersoner allerede har udført et angreb, og hvor politiet er i besiddelse af oplysninger om, at gerningspersonen eller gerningspersonerne har til hensigt at begå endnu et angreb. I begge situationer vil det være nødvendigt hurtigt at få udfundet og pågrebet gerningspersoner, enten inden angrebet bliver udført eller med henblik på retsforfølgelse og afværgelse af eventuelle yderligere angreb.

Til det formål vil en adgang til at benytte relevant tv-overvågning kunne være af afgørende betydning. Dette gælder særligt i pludseligt opståede situationer, hvor andre sporingsmetoder og efterforskningstiltag mv. ikke er lige så anvendelige til i tide at tilvejebringe de nødvendige oplysninger.

Hurtig adgang til at overtage tv-overvågning vil endvidere kunne være et effektivt redskab i forbindelse med politiets efterforskning af allerede begåede særligt alvorlige forbrydelser. Der kan således opstå situationer, hvor det ikke vurderes, at der er konkret fare for, at gerningspersonen eller gerningspersonerne bag en alvorlig overtrædelse vil begå yderligere lovovertrædelser, men hvor det dog vil have afgørende betydning for politiets efterforskning af den begåede lovovertrædelse, at politiet meget hurtigt kan få adgang til tv-overvågning af et område, f.eks. med henblik på at udfinde og identificere en mistænkt eller mulige vidner til lovovertrædelsen.

Erfaringerne har vist vigtigheden af at have adgang til tv-overvågning. I forbindelse med terrorangrebet i København i februar 2015 var det bl.a. anvendelse af tv-overvågning i et boligområde, der gjorde det muligt for politiet at kortlægge en del af den formodede gerningspersons færden.

Det er endvidere erfaringen, at personer, der begår særligt alvorlige forbrydelser, ofte befinder sig i områder, hvor de er vanskelige at opspore. Ved at benytte allerede eksisterende tv-overvågning vil politiet hurtigere kunne finde en formodet gerningsperson og samtidig operere i det skjulte, hvilket kan være afgørende for at forebygge alvorlige forbrydelser.

Der kan også være tale om områder, hvor der befinder sig store menneskemængder, f.eks. togstationer, butikcentre, fodboldstadioner eller koncertsteder. Her vil menneskemængden kunne vanskeliggøre opsporingen af en formodet gerningsperson. Ved at benytte tv-overvågning vil politiet hurtigere kunne overskue en menneskemængde og finde en bestemt person. Sådanne steder ses i øvrigt på baggrund af erfaringer fra udlandet at være oplagte terrormål.

Endvidere kan en formodet gerningsperson befinde sig i transportmidler såsom bil, bus, tog eller metro. Ved at benytte tv-overvågning vil politiet hurtigere kunne lokalisere, om den relevante person f.eks. befinder sig i et bestemt offentligt transportmiddel eller kører på en bestemt vejstrækning eller bro i bil.

Desuden findes der en række steder, hvor politiet efter en konkret vurdering fører skærpet tilsyn. Det er typisk steder, der efter PET's vurdering kan være særligt udsatte for eventuelle angreb. Skulle et sådant angreb være nært forestående eller finde sted, vil benyttelsen af nærliggende tv-overvågning kunne være af stor betydning for identifikation af en formodet gerningsperson.

Reglerne om edition giver politiet mulighed for under visse betingelser at pålægge andre myndigheder og private at udlevere lagrede optagelser af tv-overvågning. Endvidere kan politiet under visse betingelser beslaglægge sådanne optagelser. Edition og beslaglæggelse kan i hastende tilfælde besluttes af politiet med mulighed for efterfølgende domstolsprøvelse. Retsplejeloven sikrer dermed allerede i dag, at

politiet i nødvendigt omfang hurtigt kan få adgang til lagrede optagelser af tv-overvågning.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan der imidlertid også være behov for, at politiet får en adgang til at tilgå andre myndigheders eller privates tv-overvågning i realtid (dvs. liveoptagelser), sådan at politiet kan forebygge eller efterforske alvorlige forbrydelser. Der bør derfor indføres en ny bestemmelse herom i retsplejeloven.

Politiets overtagelse af andre myndigheders eller privates tv-overvågning kan efter omstændighederne udgøre et væsentligt indgreb både i forhold til myndighedens eller den private behov for under udførelsen af sine opgaver eller virksomhed selv at have adgang til tv-overvågningen og i forhold til de personer, som tv-overvåges. For at kunne forebygge eller efterforske alvorlige forbrydelser vil der desuden kunne være behov for at overtage tv-overvågningen i forholdsvis store områder, eksempelvis en hel bydel, sådan at indgrebet potentielt kan berøre adskillige tv-overvågnings- og mange mennesker.

Politiets adgang til at overtage tv-overvågning bør på denne baggrund efter Justitsministeriets opfattelse være begrænset til ekstraordinære situationer, hvor der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske alvorlig kriminalitet, som kan medføre eller har medført fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Adgangen til at overtage tv-overvågning bør efter Justitsministeriets opfattelse gælde i forhold til den personkreds, der omfattes af tv-overvågningslovens pligt til at registrere sig i politiets register over tv-overvågningskameraer (POLCAM). Adgangen forudsættes imidlertid ikke begrænset til de tv-overvågningskameraer, der omfattes af registreringspligten. Politiet vil således f.eks. kunne overtage tv-overvågning, som er placeret i et baglokale eller inde i en butik. Det forudsættes dog, at politiet ikke får adgang til at overtage tv-overvågning i private hjem.

Indgrebet bør være begrænset til et kort tidsrum, som fastsættes af retten ved kendelse. Tidsrummet bør kunne forlænges ved en ny retskendelse. I hastende tilfælde bør politiet kunne iværksætte indgrebet uden at afvente retskendelse, men således at sagen forelægges for retten inden 24 timer. Under rettens behandling bør der medvirke en beskikket advokat, som varetager interesserne for både den, der har rådighed over tv-overvågningen, og dem, der tv-overvåges.

Den, der har rådighed over tv-overvågningen, bør have pligt til at bistå politiet med at overtage tv-overvågningen.

Det vil efter omstændighederne være af stor betydning for politiet, at overtagelse og benyttelse af en anden myndigheds eller privates tv-overvågning så vidt muligt kan hemmeligholdes. I forbindelse med en terrortrussel vil det eksempelvis ofte være af afgørende betydning, at eventuelle operationer hemmeligholdes, samt at så få som muligt får kendskab til de indgreb, politiet foretager. Ved indhentning

af materiale fra eksterne parter udvides kredsen med kendskab til politiets operationer, hvilket bl.a. kan kompromittere politiets muligheder for at afværge et terrorangreb.

Politiet bør bl.a. på den baggrund også have mulighed for selv med magt at overtage tv-overvågningen og herunder skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen kan overtages.

Endvidere bør politiet eller retten have mulighed for at pålægge den anden myndighed eller den private tavshedspligt i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens kapitel 71, som giver politiet mulighed for at overtage tv-overvågning i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre eller har medført fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Forslaget indebærer, at politiet vil kunne overtage og benytte tv-overvågning uden samtykke fra den offentlige myndighed eller private, der råder over den pågældende tv-overvågning. Adgangen til at overtage tv-overvågning vil gælde for de private og offentlige myndigheder, som omfattes af tv-overvågningslovens krav om at registrere sig i politiets register over tv-overvågningskameraer (POLCAM). Adgangen forudsættes imidlertid ikke begrænset til de tv-overvågningskameraer, der vil være omfattet af registreringspligten. Politiet vil således f.eks. kunne overtage tv-overvågning, som er placeret i et baglokale eller inde i en butik.

Politiet vil ikke med hjemmel i den foreslåede bestemmelse kunne overtage tv-overvågning i private hjem.

Det foreslås, at indgrebet som udgangspunkt vil skulle ske efter retskendelse, men at politiet dog i hastende tilfælde vil kunne iværksætte indgrebet uden at afvente retskendelse, men således at politiet i så fald forelægger sagen for retten snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse.

Det foreslås, at den, der har rådighed over en tv-overvågning, vil skulle have pligt til at bistå politiet med at overtage den pågældende tv-overvågning. Det foreslås endvidere, at der ved manglende opfyldelse af pligten skal kunne anvendes samme tvangsmidler som over for modvillige vidner.

Det foreslås, at retsplejelovens § 189 om tavshedsplæg vil skulle finde tilsvarende anvendelse i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning.

Det foreslås, at politiet i nødvendigt omfang vil kunne overtage tv-overvågning med magt, herunder vil kunne skaffe

sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen vil kunne overtages.

Den foreslåede ordning indebærer ingen ændringer af politiets øvrige muligheder for at foretage tvangsindgreb inden for strafferetsplejen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Med lovforslaget indføres der en hjemmel til, at politiet i ekstraordinære situationer kan overtage tv-overvågning for at forebygge eller efterforske særligt alvorlige forbrydelser.

Indgrebet vil som udgangspunkt skulle ske efter retskendelse.

Det vurderes derfor, at lovforslaget vil medføre begrænsede merudgifter for domstolene. Der lægges op til, at udgifterne afholdes inden for den eksisterende ramme.

Såfremt der skal foretages mindre tilpasninger af politiets, herunder PET's, it-systemer med henblik på, at politiet i praksis kan drage størst mulig fordel af den foreslåede adgang til at overtage tv-overvågning, vil de begrænsede udgifter hertil i givet fald blive afholdt inden for politiets og PET's eksisterende økonomiske rammer.

Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

Principperne for agil erhvervsrettet lovgivning vurderes ikke at være relevante for lovforslaget.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 11. december 2019 til den 8. januar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, BL – Danmarks Almene Boliger, Brancheforeningen Dansk Luftfart, Copenhagen Business School (CBS) – CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi, Danmarks Idræts-Forbund, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Lejerforeninger, Danmarks Tekniske Universitet – DTU Diplom – Center for Diplomingeniøruddannelse, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Boldspil-Union, Dansk Byggeri, Dansk Detail, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Taxi Råd, Danske Advokater, Danske Havne, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Udlejere, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen Danmark, Erhvervslejerne Landsorganisation, Finans Danmark, Finans og Leasing, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Industriel Retsbeskyttelse, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd FTF, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Handelshøjskolen – Århus Universitet, HK, HORESTA, Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, IT-B Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet, Landsforeningen af Forsvarssadvokater, Landsforeningen KRIM, Liberale Erhvervs Råd, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, PROSA, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, samtlige byretter, samtlige kommuner, SikkerhedsBranchen, Syddansk Universitet – Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Sø- og Handelsretten, Trafikselskaberne i Danmark, Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet – Juridisk Institut – Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Rets- hjælp og Aarhus Universitet – Juridisk Institut.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Begrænsede merudgifter til domstolene. Eventuelle begrænsede udgifter til tilpasning af politiets it-systemer vil blive afholdt inden for politiets eksisterende økonomiske rammer.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Eventuelle begrænsede udgifter til mindre tilpasninger af politiets, herunder PET's, it-systemer med henblik på, at politiet i praksis kan drage størst mulig fordel af den foreslåede adgang til at overtage tv-overvågning, vil blive afholdt inden for politiets og PET's eksisterende økonomiske rammer.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt kryds)	JA	NEJ X

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1

Det følger af overskriften til kapitel 71 i retsplejeloven, at dette kapitel i dag vedrører indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation og blokering af hjemmesider.

Det foreslås at nyaffatte kapiteloverskriften så den også omfatter overtagelse af tv-overvågning.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at indsætte en ny bestemmelse om overtagelse af tv-overvågning i kapitel 71 i retsplejeloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Overskriften vil herefter omhandle indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, blokering af hjemmesider og overtagelse af tv-overvågning.

Til nr. 2

Politiet kan i dag foretage tv-overvågning af steder, der ikke er frit tilgængelige efter reglerne i retsplejelovens § 791 a om observation. Politiet kan endvidere foretage en række indgreb som led i efterforskning af strafbare forhold efter reglerne i retsplejelovens §§ 801, 803-807 og 807 e.

For mere herom henvises der til punkt 2.1.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejeloven om politiets overtagelse af tv-overvågning.

Det foreslås i *stk. 1*, at politiet fra andre myndigheder eller private kan overtage tv-overvågning i et område, hvis der er

afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre eller har medført fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Ved tv-overvågning forstås vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat, jf. § 1, stk. 2, 1. pkt., i lov om tv-overvågning.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde, uanset om tv-overvågningen er omfattet af tv-overvågningsloven.

Det foreslås, at politiet fra andre myndigheder og private under nærmere angivne betingelser vil kunne overtage tv-overvågning i et område. Adgangen til at overtage tv-overvågning vil gælde for de private og offentlige myndigheder, som omfattes af tv-overvågningslovens krav om at registrere sig i politiets register over tv-overvågningskameraer (POL-CAM). Adgangen forudsættes imidlertid ikke begrænset til de tv-overvågningskameraer, der er omfattet af registreringspligten. Politiet vil således f.eks. kunne overtage tv-overvågning, som er placeret i et baglokale eller inde i en butik. Det fremgår dog af den foreslåede bestemmelse, at politiet ikke vil kunne overtage tv-overvågning i private hjem.

Det vil betyde, at politiet, når betingelserne er opfyldt, vil kunne få – og om nødvendigt selv skaffe sig – adgang til at se, transmittere og optage billeder fra tv-overvågning, som andre myndigheder eller private har rådighed over.

Denne adgang vil gælde fra indgrebets iværksættelse. Hvis politiet har behov for at se eller få kopi af lagrede optagelser af tv-overvågning fra før indgrebets iværksættelse, vil det, når betingelserne i øvrigt er opfyldt, kunne ske efter reglerne om edition og beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74, som ikke foreslås ændret.

Når politiet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse har overtaget tv-overvågning, vil politiet have valgfrihed med hensyn til, i hvilket omfang politiet vil benytte det overtagne udstyr til at se, transmittere og optage billeder, og i hvilket omfang politiet vil anvende eget udstyr hertil. Hvis politiet ønsker det, og det vil være teknisk muligt, vil politiets adgang til at se, transmittere og optage billeder også kunne ske ved fjernadgang. Politiets overtagelse af tv-overvågning vil også give politiet adgang til at ændre f.eks. kameravinkel eller zoom, i det omfang det vil være teknisk muligt.

Når politiet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse har overtaget tv-overvågning, vil politiet også få råderetten over de optagelser fra tv-overvågningen, der sker, efter at politiet har overtaget tv-overvågningen. Politiet vil derfor også have adgang til – efter eventuelt at have kopieret sådanne optagelser til politiets eget udstyr – at slette optagelserne fra det overtagne udstyr, før indgrebet afsluttes og rådigheden over

udstyret gives tilbage. Slettes optagelser med personoplysninger ikke, vil der være tale om en videregivelse af personoplysninger, der skal ske i overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen.

Når politiet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse har overtaget tv-overvågning, vil politiet også være dataansvarlig for behandlingen af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågningen i perioden for overtagelsen. Når politiets overtagelse af tv-overvågningen ophører, vil politiets dataansvar således ophøre for den efterfølgende brug af tv-overvågningsudstyret.

Det vil være en betingelse for at overtage tv-overvågning efter den foreslåede bestemmelse, at der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 om henholdsvis landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. Det vil endvidere være en betingelse, at lovovertrædelsen har medført eller kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Bestemmelsen vil således f.eks. kunne anvendes, hvis der er en væsentligt forøget risiko for, at der vil blive begået f.eks. en terrorhandling. Det vil afhænge af en konkret, samlet vurdering, om der foreligger en væsentligt forøget risiko. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor der foreligger konkrete oplysninger om, at et terrorangreb er nært forestående. Det vil endvidere indebære, at politiets overtagelse af tv-overvågningen vil skulle være afgørende for at forebygge forbrydelsen.

Endvidere vil bestemmelsen i helt særlige tilfælde kunne anvendes, hvor der ikke foreligger sådanne konkrete oplysninger, men hvor der er tale om en begivenhed, som efter en generel vurdering vil kunne indebære en væsentlig forøget risiko for f.eks. terrorangreb. Der vil bl.a. kunne være tale om besøg af særligt udsatte udenlandske statsoverhoveder mv., som f.eks. vil skulle optræde offentligt i forbindelse med taler til offentligheden, og hvor politiet finder, at den fornødne beskyttelse alene kan etableres ved midlertidigt at overtage tv-overvågning i et område.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. tage sigte på at forebygge terror, men bestemmelsen vil ikke være begrænset hertil. Når betingelserne for at iværksætte indgrebet i øvrigt er opfyldt, vil politiet kunne overtage tv-overvågning i et område med henblik på at forebygge anden alvorlig kriminalitet. Det vil f.eks. kunne være retsstridige forstyrrelser i driften af almindelige samfærdselsmidler mv., gidsels- og kidnapningssituationer eller banderelaterede skyderier.

Bestemmelsen vil også finde anvendelse i tilfælde, hvor f.eks. et terrorangreb allerede har fundet sted, og hvor der er afgørende grunde til at overtage tv-overvågning i et område

med henblik på at forebygge yderligere angreb. Det vil efter omstændighederne også kunne omfatte tv-overvågning i havne, lufthavne og ved grænseovergange med henblik på at hindre en formodet gerningspersons flugt til udlandet.

Bestemmelsen vil også finde anvendelse i tilfælde, hvor der f.eks. har været et banderelateret skyderi, og hvor der er afgørende grunde til at overtage tv-overvågning i et område med henblik på at forebygge eksempelvis hævnangreb.

Endelig vil bestemmelsen kunne anvendes i forbindelse med efterforskning af en allerede begået alvorlig lovovertrædelse, hvis det vil have afgørende betydning for politiets efterforskning af den begåede lovovertrædelse, at politiet meget hurtigt kan få adgang til tv-overvågning af et område f.eks. med henblik på at udfinde og identificere en mistænt eller mulige vidner til lovovertrædelsen.

Det vil endvidere være en betingelse for indgrebet, at lovovertrædelsen vil kunne medføre eller har medført fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Begreberne vil skulle forstås i overensstemmelse med, hvordan begreberne i øvrigt fortolkes i retsplejeloven, f.eks. retsplejelovens § 781, stk. 1, om betingelser for aflytning og udvidet teleoplysning og § 791 c om forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et område. Adgangen til at foretage indgreb i form af overtagelse af tv-overvågning vil således være begrænset til helt særlige situationer.

De beskrevne betingelser angår politiets overtagelse af tv-overvågning. Bestemmelsen vil ikke regulere – og vil ikke være til hinder for – at politiet efter aftale med den, der har rådighed over tv-overvågningen, forbereder en mulig senere overtagelse af tv-overvågning ved på et tidligere tidspunkt at træffe tekniske foranstaltninger, som kan gøre en senere overtagelse af tv-overvågning i medfør af den foreslåede bestemmelse mere effektiv. Sådanne forberedende tekniske foranstaltninger vil i givet fald skulle ske i overensstemmelse med relevante regler om databeskyttelse, herunder om behandlingssikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ingen ændringer af politiets øvrige muligheder for at foretage tvangsindgreb inden for strafferetsplejen.

Det foreslås i *stk. 2*, at indgreb efter *stk. 1* ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Bestemmelsen er udtryk for en almindelig proportionalitetsregel.

Efter det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, vil indgreb efter *stk. 1* skulle ske efter rettens kendelse.

Det indebærer, at kompetencen til at træffe bestemmelse om overtagelse af tv-overvågning ligger hos retten.

Efter det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.* vil det i kendelsen skulle anføres, hvilket område indgrebet angår og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, og at betingelserne for indgrebet er opfyldt.

Den nærmere afgrænsning af området vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, og området for den konkrete overtagelse af tv-overvågning må fastlægges på baggrund af de forhold, som begrunder vurderingen af, at der f.eks. er en væsentlig forøget risiko for et terrorangreb. Udstrækningen af det pågældende område vil – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – skulle være så begrænset som muligt.

Efter det foreslåede *stk. 3, 3. pkt.*, vil kendelsen til enhver tid kunne omgøres af retten. Dette vil indebære, at retten til enhver tid vil kunne omgøre det område kendelsen vedrører, ligesom retten vil kunne ophæve kendelsen.

Det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, vil endvidere skulle fastsættes i kendelsen, jf. det foreslåede *stk. 3, 4. pkt.*

Tidsrummet vil – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – skulle være så kort som muligt. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der som udgangspunkt ikke være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum end 48 timer.

Tidsrummet vil imidlertid kunne forlænges ved en ny kendelse, jf. *stk. 3, 5. og 6. pkt.*

Efter det foreslåede *stk. 4, 1. pkt.*, vil politiet kunne træffe en foreløbig beslutning om at overtage tv-overvågning, hvis indgrebets øjemed ville forspildes ved at afvente en retskendelse.

Dette vil f.eks. kunne være relevant, hvor politiet har behov for øjeblikkelig at overtage tv-overvågning i et område, eksempelvis fordi politiet med kort varsel har fået oplysninger om et forestående terrorangreb, eller fordi et terrorangreb allerede er iværksat.

Efter det foreslåede *stk. 4, 2. pkt.*, vil politiet i så fald snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse skulle forelægge sagen for retten.

Efter det foreslåede *stk. 4, 3. pkt.*, afgør retten ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum.

Efter det foreslåede *stk. 4, 4. pkt.*, vil retten, hvis indgrebet efter rettens opfattelse ikke burde have været foretaget, skulle give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Efter det foreslåede *stk. 5, 1. pkt.*, påhviler det den, der har rådighed over tv-overvågning, at bistå politiet med at overtage tv-overvågning.

Når retten har afsagt kendelse efter *stk. 3*, eller politiet har truffet beslutning på øjemedet efter *stk. 4*, om overtagelse af

tv-overvågning i et område, vil det således påhvile dem, der har rådighed over tv-overvågning i det pågældende område, efter anmodning fra politiet at bistå med, at politiet overtager tv-overvågning.

Rådighed over tv-overvågning vil i denne sammenhæng omfatte både retlig og faktisk rådighed. Politiet vil således bl.a. have valgfrihed mellem at søge bistand til at overtage tv-overvågning hos den, der er dataansvarlig for tv-overvågningen, og hos en eventuel databehandler. Politiet vil således også kunne vælge at henvende sig direkte til f.eks. en it-serviceleverandør eller et sikkerhedsfirma, der har den faktiske rådighed over tv-overvågningen, herunder ved fysisk eller elektronisk at kunne tilgå tv-overvågningen, med henblik på at få udleveret oplysninger, der vil sætte politiet i stand til at overtage tv-overvågningen.

Afhængig af de nærmere omstændigheder vil det bl.a. kunne omfatte at give politiet adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen vil kunne tilgås, at give politiet adgang til at benytte det udstyr, der anvendes ved tv-overvågningen, og at give politiet adgang til at koble politiets udstyr til tv-overvågningen, herunder ved fjernadgang. Det vil også kunne omfatte at bistå politiet med at få slettet optagelser af tv-overvågning, som er sket, mens politiet havde overtaget tv-overvågningen, fra det overtagne udstyr, før rådigheden over udstyret gives tilbage.

Dette vil også indebære, at databehandleren, som politiet henvender sig til med henblik på bistand med at tilgå overvågningsudstyret, lovligt vil kunne bistå politiet uden instruks eller godkendelse fra den dataansvarlige i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 29. Databehandleren vil som udgangspunkt fortsat være bundet af krav i databehandleraftalen om underretning af den dataansvarlige i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 28, stk. 3, litra a.

Hvis det vil være nødvendigt, at den, der har rådighed over tv-overvågningen, så vidt muligt ikke bliver bekendt med politiets overtagelse af tv-overvågningen, vil politiet ikke behøve at gå frem efter det foreslåede stk. 5, men vil selv med magt kunne overtage tv-overvågningen, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 7.

Efter det foreslåede stk. 5, 2. pkt., finder retsplejelovens § 178 om rettens tvangsmidler tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde bistand efter det foreslåede stk. 5, 1. pkt.

Forslaget indebærer, at hvis den, der har rådighed over tv-overvågning, undlader efter anmodning at yde bistand til iværksættelse af en kendelse efter stk. 3 eller en beslutning på øjemedet efter stk. 4 om politiets overtagelse af tv-overvågning, vil retten kunne anvende de tvangsmidler, som fremgår af retsplejelovens § 178, over for den pågældende. Retten kan f.eks. pålægge den pågældende en bøde, jf. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 1.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 6, 1. pkt.*, vil retsplejelovens § 189 om tavshedsplæg finde tilsvarende anvendelse i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning.

Henvisningen til retsplejelovens § 189 vil indebære, at retten eller politiet vil kunne pålægge den, hos hvem politiets overtagelse af tv-overvågningen foretages, tavshedspligt med hensyn til dennes viden om sagen, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til opklaring af alvorlige forbrydelser taler for det.

Ifølge retsplejelovens § 189, stk. 2, bortfalder et tavshedsplæg senest, når sagen er afsluttet.

Overtrædelse af et tavshedsplæg straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. retsplejelovens § 189, stk. 3.

Når plæg meddeles en erhvervsvirksomhed, vil retsplejelovens § 189 finde tilsvarende anvendelse for andre, der i kraft af deres tilknytning til virksomheden har fået kendskab til sagen, jf. den foreslåede bestemmelse i *stk. 6, 2. pkt.*

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne anvendes i forhold til ansatte og bestyrelsesmedlemmer, når virksomheden også er blevet pålagt tavshedspligt i medfør af den foreslåede bestemmelse. Bestemmelsen vil derimod ikke kunne anvendes i forhold til personer, der mere tilfældigt har fået kendskab til sagen, herunder f.eks. kunder, leverandører eller gæster.

Et tavshedsplæg efter den foreslåede bestemmelse vil efter omstændighederne også kunne indebære, at databehandleren afskæres fra at underrette den dataansvarlige om politiets overtagelse af tv-overvågningen i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 28, stk. 3, litra a.

Efter det foreslåede *stk. 7* vil politiet kunne overtage tv-overvågning med magt, herunder skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen vil kunne overtages.

Det vil betyde, at politiet ud over at gå frem efter *stk. 5* og anmode om bistand til overtagelsen af tv-overvågning også selv vil kunne overtage tv-overvågningen, herunder med anvendelse af den fornødne magt.

Politiets anvendelse af magt vil i givet fald skulle ske i overensstemmelse med reglerne i politilovens kapitel 4. Politiets magtanvendelse vil således skulle være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet, jf. politilovens § 16. Det vil skulle indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen vil indebære risiko for, at udenforstående vil kunne komme til skade, og magt vil skulle anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

Når retten har afsagt kendelse efter *stk. 3*, eller politiet har truffet beslutning på øjemedet efter *stk. 4*, om overtagelse af

tv-overvågning i et område, vil politiet således om nødvendigt med magt kunne overtage tv-overvågning i det pågældende område. Politiet vil herunder kunne skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen vil kunne overtages.

Det foreslåede stk. 7 vil for det første angå tilfælde, hvor politiet efter det foreslåede stk. 5 forgæves har anmodet den, der har rådighed over tv-overvågningen, om at bistå med overtagelsen af tv-overvågningen. Dette vil gælde, både når den pågældende nægter at bistå politiet, den pågældende ikke svarer, og når den pågældende ikke svarer inden for rimelig tid set i forhold til indgrebets betydning, og når en ydet bistand til politiet vil være utilstrækkelig.

Det foreslåede stk. 7 angår for det andet tilfælde, hvor politiet fravælger at søge sådan bistand, fordi hensynet til efterforskningen eller til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt vil tale for, at den, der har rådighed over tv-overvågningen, så vidt muligt ikke bliver bekendt med politiets overtagelse af tv-overvågningen.

Overtagelse med magt efter den foreslåede bestemmelse vil kunne ske på det sted, hvor udstyr til tv-overvågning befinder sig, og politiet vil i den forbindelse i nødvendigt omfang kunne skaffe sig adgang til relevante lokaler. Afhængig af de nærmere omstændigheder og tekniske muligheder vil en overtagelse med magt bl.a. kunne omfatte politiets anvendelse af udstyr til tv-overvågning, indgreb i sådant udstyr, herunder tilkobling af politiets udstyr, og etablering af fjernadgang til udstyr til tv-overvågning.

Når politiet efter det foreslåede stk. 7 med magt overtager tv-overvågning, skal det som nævnt ske så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. politilovens § 16, stk. 2.

Overtagelsen vil således skulle ske med mindst mulig skade på eksempelvis udstyr og adgangsveje og med mindst mulig forstyrrelse af den almindelige drift hos den, der har rådighed over tv-overvågningen.

Efter det foreslåede *stk. 8*, vil reglerne i retsplejelovens §§ 784, 785 og 791 i øvrigt finde tilsvarende anvendelse på overtagelse af tv-overvågning.

Henvisningen til retsplejelovens § 784 vil indebære, at der, inden retten træffer afgørelse efter stk. 3 eller 4, vil skulle beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og at advokaten vil skulle have lejlighed til at udtale sig, jf. § 784, stk. 1, 1. pkt. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 om henholdsvis landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv., vil advokaten skulle beskikkes fra den særlige kreds af advokater, der er nævnt i § 784, stk. 2.

Den beskikkede advokat vil skulle varetage interesserne både for dem, der har rådighed over tv-overvågning i det område, som indgrebet vil vedrøre, og for dem, der potentielt

vil blive genstand for tv-overvågning fra politiets side, når politiet overtager tv-overvågning i det pågældende område.

Retsplejelovens § 785, stk. 1, indeholder regler om den beskikkede advokats indkaldelse til og deltagelse i retsmøder og adgang til politiets materiale i sagen. Advokaten må ikke uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget.

Retsplejelovens § 785, stk. 2, indebærer, at reglerne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, om rettens afgørelse af tvistigheder finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

Retsplejelovens § 791 angår tilintetgørelse af det materiale, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab.

Henvisningen til retsplejelovens § 791 indebærer, at optagelser og anden gengivelse af tv-overvågning i den periode, hvor politiet har overtaget tv-overvågningen i et område efter stk. 1, som udgangspunkt skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for overtagelsen af tv-overvågning. Politiet vil skulle underrette den advokat, der efter stk. 7, 3. pkt., jf. § 784, stk. 1, har været beskikket for den, som indgrebet vedrører, når tilintetgørelse har fundet sted.

Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, vil tilintetgørelse kunne undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Indbringelse for retten og høring af den beskikkede advokat vil dog ikke skulle ske, når materialet er tilvejebragt som led i efterforskningen af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, §§ 111-115 og 118.

Endvidere vil politiet skulle tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved overtagelse af tv-overvågning, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Den foreslåede bestemmelse er inden for rammerne af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger og vil således ikke indebære en fravigelse fra denne lovs principper og betingelser for behandling af personoplysninger.

De personoplysninger, som politiet indsamler fra den overtagne tv-overvågning, vil i overensstemmelse med disse principper og betingelser bl.a. kunne behandles med henblik på at forebygge, efterforske og retsforfølge strafbare handlinger. Optagelser fra den overtagne tv-overvågning vil således eksempelvis kunne anvendes til yderligere efterforskning eller som bevis under en straffesag. Dette vil også gælde, når overtagelsen af tv-overvågningen er ophørt.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke berøre PET's adgang til i medfør af PET-loven at indhente oplysninger fra andre myndigheder.

Efter det foreslåede *stk. 9, 1. pkt.*, vil der efter et foretaget indgreb efter stk. 1 skulle ske underretning om indgrebet efter reglerne i retsplejelovens § 788, stk. 1, 3 og 4.

Det vil betyde, at den, der har rådighed over tv-overvågning, som har været overtaget, som udgangspunkt vil skulle underrettes om indgrebet, når indgrebet er afsluttet, jf. henvisningen til retsplejelovens § 788, stk. 1.

Der vil derimod ikke efter den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt skulle ske underretning af dem, der har været genstand for tv-overvågning fra politiets side i den periode, hvor politiet havde overtaget tv-overvågning. Vil det være nødvendigt for, at en sådan person vil kunne varetage sine interesser, vil den pågældende skulle underrettes i medfør af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger § 13, stk. 2, medmindre underretning vil kunne udsættes, begrænses eller undlades efter lovens § 14.

Underretningen til den, der har rådighed over tv-overvågning, som har været overtaget, vil skulle gives af den byret, der har truffet afgørelse efter det foreslåede stk. 3 om forudgående kendelse eller det foreslåede stk. 4 om efterfølgende afgørelse om politiets beslutning på øjemedet, jf. henvisningen til retsplejelovens § 788, stk. 3. Underretning vil skulle gives snarest muligt, hvis politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om undladelse af eller udskydelse af underretning, jf. herom nedenfor. Kopi af underretningen

vil skulle sendes til den advokat, der efter stk. 7, 3. pkt., jf. § 784, stk. 1, har været beskikket for den, som indgrebet vedrører.

Retten vil dog efter begæring fra politiet kunne beslutte, at underretning vil skulle undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, hvis underretning vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag, som efter loven giver grundlag for overtagelse af tv-overvågning, eller hvis hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt taler imod underretning, jf. henvisningen til retsplejelovens § 788, stk. 4. Den advokat, der efter stk. 7, 3. pkt., jf. § 784, stk. 1, har været beskikket for den, som indgrebet vedrører, vil skulle have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer beslutning om undladelse af eller udsættelse med underretningen.

Efter det foreslåede *stk. 9, 2. pkt.*, vil underretningen skulle gives til den, der har rådighed over den tv-overvågning, som har været overtaget.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2020.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, idet der gælder særlige retsplejelove for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget
§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

Kapitel 71

1. *Overskriften* til kapitel 71 affattes således:

»Kapitel 71

Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaf-læsning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekom-munikation og blokering af hjemmesider

Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaf-læsning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekom-munikation, blokering af hjemmesider og overtagelse af tv-overvågning«.

2. Efter § 791 d indsættes i *kapitel 71*:

»§ 791 e. Politiet kan fra andre myndigheder eller private overtage tv-overvågning i et område, hvis der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Det gælder dog ikke tv-overvågning i private hjem.

Stk. 2. Indgreb som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som indgrebet rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Indgreb efter stk. 1 sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres det område, som indgrebet angår, og de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Endvidere fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet kan forlænges. Forlængelsen sker ved kendelse.

Stk. 4. Hvis indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. Det påhviler den, der har rådighed over tv-overvågning, at bistå politiet med at overtage tv-overvågning. Bestemmelsen i § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlige grund undlader at yde bistand efter 1. pkt.

Stk. 6. § 189 finder tilsvarende anvendelse. Når pålæg meddeles en erhvervsvirksomhed, finder § 189 tilsvarende anvendelse for andre, der i kraft af deres tilknytning til virksomheden har fået kendskab til sagen.

Stk. 7. Politiet kan overtage tv-overvågning med magt, herunder skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen kan overtages.

Stk. 8. Reglerne i §§ 784, 785 og 791 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Efterfølgende underretning om et foretaget indgreb sker efter reglerne i § 788, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådighed over den tv-overvågning, der har været overtaget.«